

**ОИД БА БАЪЗЕ
МАСЪАЛАҲОИ ТАШКИЛИ
МАҲФИЛИ ФАННИ
“ТЕХНОЛОГИЯҲОИ
ИТТИЛООТӢ”**

Икромова Инобатҷон Умарбоевна, н.и.н.,
сармуаллимаи кафедраи умумидонишигоҳи
информатикаи МДТ “ДДХ ба номи акад.
Б.Гафуров(Тоҷикистон, Хуҷанд)

**О НЕКОТОРЫХ
ВОПРОСАХ ОРГАНИЗАЦИИ
КРУЖКА ПО УЧЕБНОМУ
ПРЕДМЕТУ «ИНФОРМАЦИОННЫЕ
ТЕХНОЛОГИИ»**

Икромова Инобатдҷон Умарбоевна, к.п.н.,
страший преподаватель
общеуниверситетской кафедры
информатики ГОУ “ХГУ имени акад.
Б.Гафурова” (Таджикистан, Худжанд)

**CONCERNED
WITH CERTAIN ISSUES OF
ORGANIZATION OF A CIRCLE ON
THE SUBJECT «INFORMATIONAL
TECHNOLOGIES»**

Ikromova Inobatjon Umarboyevna, candidate of
pedagogical sciences, senior lecturer of the all-
university department of informatics under the
SEI “KhSU named after acad. B.Gafurov
(Tajikistan, Khujand),
E-mail: IkromavaI@mail.ru

Вожаҳои калидӣ: технологияҳои иттилоотӣ, тайёрии касбии омӯзгорӣ, маҳфил, “Технологияҳои иттилоотӣ”, таҳсилоти иловагӣ, саводи компютерӣ, кабинет

Мақола ба баррасии муаммои мубрами назария ва амалияи таълими компютер баҳшида шудааст. Қайд мешавад, ки дар шароити муосири инкишофи ҷомеа ва инкишофи тартиби: илм-маориф-истеҳсолот яке аз вазифаҳои аввалиндарича ташаккули саводи компютерӣ дар мактаббачагон мебошад. Аммо вазъи имрӯзаи ҳаллу фасли вазифаи мазкурро қаноатбахш ҳисобидан мумкин нест. Тазақур меравад, ки алаҳусус ин ба мактабҳои таҳсилоти ҳамагонӣ мансуб аст, зеро танҳо бо дарсҳои информатика иҷро намудани ин вазифа имконнопазир аст. Аз ин рӯ таҳсилоти иловагии компютерӣ дархост мегардад. Таҷриба нишон медиҳад, ки дар ин самт татбиқи муносибати фардӣ-гурӯҳӣ тафриқавӣ ҳам ба мактаббачагони болаёқат ва ҳам ба мактаббачагони сустхон доир ба фанни “Технологияҳои иттилоотӣ” мақсаднок аст. Муаллифи мақола чунин меҳисобад, ки ҳаллу фасли вазифаи мазкур ҳамкориҳои мактаб ва оила, ташикили базаи модди-техникӣ ба тариқи таъсиси кабинети “Технологияҳои иттилоотӣ”, бо мошинҳои электроники ҳисоббарор (МЭХ) таҷҳизонидашуда ва ҳамчунин бо адабиётҳои таълимӣ ва илми-методӣ таъмин кардашуда тақозо менамояд.

Ключевые слова: информационные технологии, профессионально-педагогическая подготовка, кружок, «Информационные технологии», дополнительное образование, компьютерная грамотность, кабинет

Статья посвящена одной из актуальных проблем теории и практики школьного компьютерного обучения. В современных условиях развития общества в целом и развития системы: «наука-образование-производство» в частности одной из первостепенных задач является формирование компьютерной грамотности у школьников. Однако современное состояние решения данной задачи нельзя считать удовлетворительным. Особенно это касается общеобразовательных школ, ибо только уроками информатики эту задачу нельзя решить. Исходя из этого требуется дополнительное компьютерное образование. Опыт показывает, что в этом направлении наиболее целесообразным является реализация индивидуально-группового дифференцированного подхода как с одаренными школьниками, так и со слабоуспевающими по учебному предмету «Информационные технологии». Автор статьи исходит из этого, что полноценное решение данной задачи требует сотрудничество школы и семьи, создания материально-технической базы в виде кабинета «Информационные технологии» оснащенные современными оборудованием ЭВМ, а также обеспеченной соответствующей учебной и научно-методической литературой.

Key words: informational technologies, professional-pedagogical preparation, circle, «Informational technologies», additional education, computer literacy, cabinet

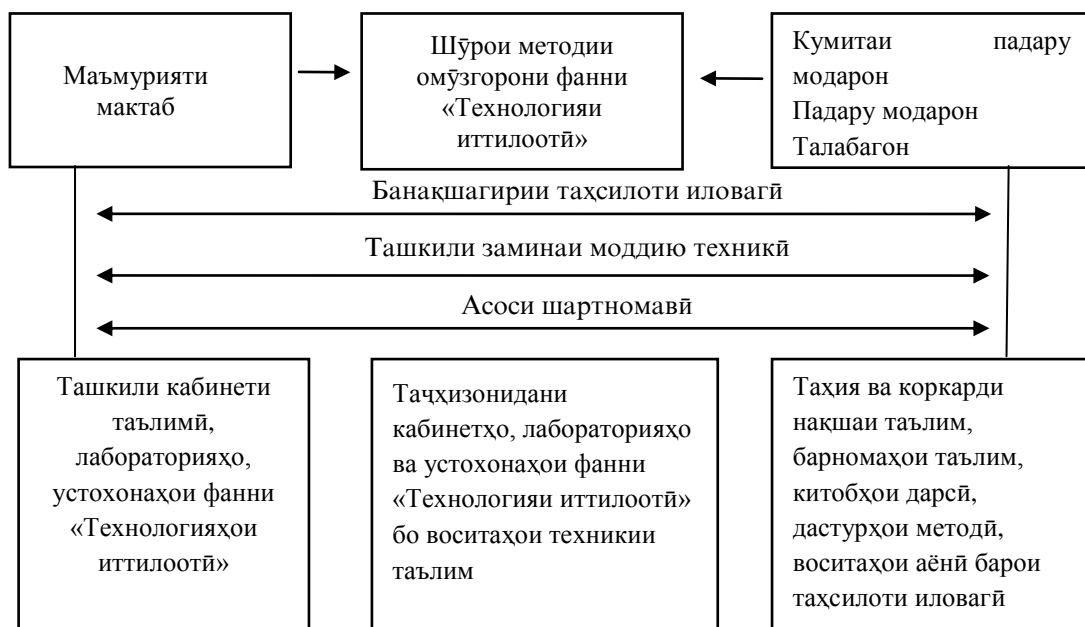
The article dwells on one of actual problems beset with theory and practice of school computer training. Under contemporary conditions of a society development as a whole and development of the system:

“science-formation-manufacture”, in particular one of paramount issues is considered to be as a formation of computer literacy at schoolchildren. However, it is impossible to consider the contemporary state of decision of the problem in question satisfactory. Namely, it concerns comprehensive schools for only computer lessons the relevant issue cannot be solved. Proceeding from this assumption additional computer training is required. Experience shows that in the mentioned streamline the most expedient is considered to be a realization of individually-group differentiated approach both with talented schoolchildren, and with weak backward pupils on the subject entitled as «Informational Technologies». The author of article proceeds from it that the full-value decision of the relevant issue demands cooperation of school and a family, creation of material base in the form of an office «Informational Technologies» equipped modern computer and provided corresponding educational and scientifically-methodical literature as well.

Дар шароити имрӯзаи ҷаҳони зудтағйирёбанда муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ташкили таҳсилоти иловагӣ аҳамияти махсуси иҷтимоиву педагогӣ ва илмиву методиро касб менамояд, зеро барои ин зарурати муайяни субъективӣ ва объективӣ мавҷуд аст. Гурӯҳи муайяни хонандагон дар азхудкунии дониш, маҳорат ва малака доир ба ин ё он фан, ки бо суръати таълим, ҳаҷми калони маводи таълим алоқаманд аст, мушкилӣ эҳсос мекунам ва дар натиҷа ба гурӯҳи хонандагони суҷхон шомил мегардан. Гурӯҳи дигари хонандагон баръакс аз сифати таҳсилот қаноатманд нестанд, онҳо доир ба ин ё он фан мехоҳанд дониш, маҳорат ва малакаҳои чуқур ва васеъ дошта бошанд. Дар ҳар ду ҳолат ҳам нӣёз ба таҳсилоти иловагӣ мавҷуд аст. Ин таҷдиди назари муайяни мундариҷаи курси усули таълими информатикаро дар муассисаҳои таҳсилоти олий тақозо мекунад.

Дар моддаи 21 «Қонуни ҶТ «Дар бораи маориф» дар бораи таҳсилоти иловагӣ чунин омадааст: 1. Таҳсилоти иловагӣ бо мақсади қонеъ гардонидани талаботи шахс, ҷамъият ва давлат дар асоси барномаҳои иловагии таълимӣ ва хизматрасонии иловагии таълимӣ татбиқ карда мешавад. 2. Таҳсилоти иловагиро шахс дар муассисаҳои таълимӣ ва баъд аз хатми муассисаҳои таълимӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ соҳиб шуда метавонад» [3, с. 60]. Вале чӣ тавре ки мушоҳидаҳои бисёрсолаи мо ва таҳлили вазъи қор оид ба ташкили маълумоти иловагӣ шаҳодат медиҳанд, ба он асосан бенизомӣ ва бесарусомонӣ хос аст.

Дар натиҷа сифати маълумоти иловагӣ на ҳамеша талабагонро қонеъ мегардонад. Танҳо муносибати муназзам, ҳадафманд ва аз ҷиҳати илмиву усулӣ асоснок имкон медиҳад, маълумоти иловагӣ оқилона ташкил карда шавад. Ин нуктаро дар шакли ҷадвал ба тариқи зайл тасвир кардан мумкин аст.

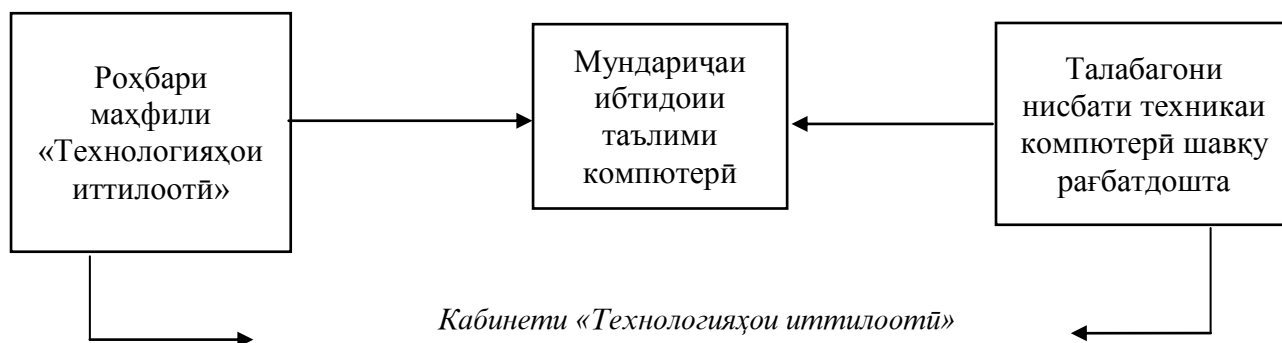
Расми 1. Ташкили маълумоти иловагӣ дар шароити мактаби таҳсилоти миёнаи умумӣ аз рӯи фанни таълимии «Технологияи иттилоотӣ»

Барои талабаҳои аълоҳон аз фанни таълимии «Технологияи иттилоотӣ» таҳсилоти иловагӣ метавонад таҳсилоти ибтидоии касбӣ гардад. Қоркарди асосҳои омодагии педагогии роҳбари ояндаи маҳфили технологияҳои иттилоотӣ аҳамияти махсуси илмӣ-методӣ ва таъиноти амалӣ дорад. Дар навбати аввал, қайд кардан лозим аст, ки шакли маҳфилии ташкили таълим

Ҳамчунин роҳбари маҳфил шаклҳои гуногуни таълими компютерӣ, аз қабилӣ инфиродию мустақилона, чуфтӣ (дукаса), гурӯҳиро корбаст менамояд. Зимнан вазифаҳо барои таълими инфиродию мустақилона, чуфтӣ(дукаса) ва гурӯҳӣ коркард мешаванд. Ин имкон медиҳад аъзои маҳфил ҳам дар рӯҳияи мустақилият ва ҳам дар рӯҳияи ҳамкорӣ ва маҳорати ҳам дукаса ва ҳам дар тим кор кардан тарбия ёбанд. Аъзои маҳфил дар олимпиадаҳои шаҳрӣ ё ноҳиявӣ, вилоятӣ ва ҷумҳуриявӣ, дар озмунҳо оид ба фанни таълимии «Технологияҳои иттилоотӣ» шарафи мактабро ҳимоя мекунанд.

Айни замон тавсифи типӣ дувуми маҳфилҳоро оид ба ҳамин фанни таълимӣ додан лозим аст. Маҳфилҳои типӣ дувум ба талабаҳои пешбинӣ мешаванд, ки ба технологияҳои иттилоотӣ мароқи калон зоҳир менамоянд, вале донишу маҳорат ва малакаҳои кофӣ кор бо компютерро надоранд, ҳамчунин қобилияти компютери онҳо то ба сатҳи зарурӣ инкишоф наёфтааст. Ин категорияи талабаҳо аҳамияти донишу маҳорат ва малакаҳои компютери дар рушди маълумоти умумӣ ва касбӣ мефаҳманд. Вале онҳоро дарсҳои «Технологияҳои иттилоотӣ» ба кадрӣ кофӣ қонеъ намегардонанд, бинобар ин онҳо мехоҳанд узви чунин маҳфил шаванд.

Агар дар типӣ якуми маҳфилҳо меъёри асосӣ сатҳи рушди донишу маҳорат ва малакаҳои компютерӣ ва сатҳи қобилиятҳои компютерӣ ба ҳисоб равад, дар типӣ дувум меъёри асосӣ шавқу рағбат аст:

Расми 3. Маҳфили технологияҳои иттилоотӣ барои талабаҳои шавқманд

Маҳфили мазкур барои талабаҳои миёнагон ва ақибмонда аз ҳамин фанни таълимӣ, ки мехоҳанд дар соҳаи технологияҳои иттилоотӣ тақмили маълумот кунанд, пешбинӣ шудааст. Гузориши мақсаду вазифа, интихоби мундариҷа, интихоби усул ва шакли ташкили таълим вобаста ба таъиноти маҳфил сурат мегирад. Маҳфили мазкур метавонад талабаҳои синну солашон якхела ва ё гуногунсиннро дар бар гирад. Ҳама чиз аз ҳайати аъзои маҳфил вобаста аст.

Вобаста аз сатҳи ташаккули дониш, маҳорат ва малакаҳои компютерӣ таҳсилоти компютери ҳам аз марҳилаи ибтидоӣ ва ҳам марҳилаи миёна шурӯъ кардан мумкин аст. Ҳам ба маҳфилҳои типӣ як ва ҳам ба маҳфилҳои типӣ ду инкишофи маълумоти умумӣ ва марҳилаи ибтидоии маълумоти касбӣ хос аст.

Агар омӯзгор–репетитори технологияҳои иттилоотӣ таълими инфиродии компютери амалӣ гардонад, дар маҳфилҳои «Технологияҳои иттилоотӣ»-и ҳам типӣ якум ва ҳам типӣ дувум таълими инфиродию гурӯҳии компютерӣ сурат мегирад. Дар ҳолати якум омӯзиши вижаҳои инфиродии таълимгирандагон нақши асосию пешбар дорад. Дар маҳфили «Технологияҳои иттилоотӣ» бошад сухан дар бораи омӯзиши хусусиятҳои гурӯҳии талабагон меравад. Дар ҳолати аввал омӯзгор ба иқтидори таҳсилотии таълимгирандаи инфиродӣ таъя мекунад, дар ҳолати дувум бошад таъя ба иқтидори гурӯҳии таҳсилотии таълимгирандагон сурат мегирад.

Иқтидори инфиродии таҳсилоти талаба аз фанни таълимии «Технологияҳои иттилоотӣ» сатҳи донишу маҳорат ва малакаҳои компютерӣ ва сатҳи қобилиятҳои компютери ӯ мебошад. Иқтидори гурӯҳии таҳсилоти таълимгирандагон оид ба фанни таълимии «Технологияҳои иттилоотӣ» аз ҳосили ҷамъи иқтидори инфиродии таҳсилотии аъзои гурӯҳ оид ба ҳамин фанни таълимӣ иборат аст.

Дар раванди ташкили шаклҳои инфиродӣ, чуфтӣ ва гурӯҳии ташкили таълими компютерӣ иқтидори мазкури аъзои маҳфил ба ҳисоб гирифта мешавад. Зимнан роҳбари маҳфил бояд минтақавӣ рушди аҳамиятнок ва наздиктарини иқтидори мазкури таҳсилотиро донанд ва дар асоси ин машғулиятҳои назариявӣ амалӣ ва махсусан ҳалли вазифаҳои компютери ташкил

кунад. Мундаричаи омӯзиши донишу маҳорат ва малакаҳои компютерӣ дар асоси ҳисобгирии иқтидори таҳсилоти таълимгирандагон коркард мешавад. Муваффақият ва самараи амалкарди маҳфил ҳамчунин аз муттаҳидии аъзои маҳфил низ вобаста аст.

Роҳбари маҳфил бояд ба ташаккул додани ҷомеаи муттаҳид ҷидду ҷаҳд кунад. Ӯ бояд ягонагии амалигардонии вазифаҳои таҳсилотӣ, тарбиявӣ ва рушдбандаи таълимро ба асос гирад.

Дар асоси гуфтаҳои боло ба доираи вазифаҳои роҳбари маҳфил ба ғайр аз интиқоли ҳосили ҷамъи донишу маҳорат ва малакаҳои компютерӣ, тарзҳои фаъолияти компютерӣ, аз ҷумла фаъолияти эҷодии компютерӣ, ҳамчунин вазифаҳои тарбиявӣ инкишофдиҳӣ низ дохил мешаванд. Сухан дар бораи ташаккули сифатҳои аклонӣ, истехсолӣ, эстетикӣ, касбию меҳнатӣ, ташаккулу рушди равандҳои психикӣ меравад.

Ташкили оқилонаи кори инфиродию мустақилона, ҷуфтӣ ва гурӯҳии аъзои маҳфил пеш аз ҳама аз он вобаста аст, ки роҳбари маҳфил сифатҳои инфиродию иродавӣ ва гурӯҳию иродавии аъзои маҳфилро то чӣ андоза ба манфиати тамоми аъзои маҳфил истифода мебарад. Ҳамкориҳои таълимӣ ва таъсири мутақобилаи таълимӣ бояд таҳти шиори «Худ биомӯз ва ба дигарон омӯз!» бомуваффақият амалӣ гардонида шавад. Ёриҳои мутақобилаи таълимӣ, ба ибораи дигар, «вақте ту чизеро медонӣ ва метавонӣ, донишу маҳоратҳои худро бо дигар аъзои ҷомеаи маҳфил бо ҳам бубин», бояд ба меъёри рафтор табдил ёбад. Ин шиор бояд махсусан дар маҳфилҳои аъзояш гуногунсин меъёри рафтор гардад. Муносибати мазкурро дар маҳфилҳои аъзояш ҳамсин низ истифода бурдан ба манфиати кор аст.

Бинобар ин ба роҳбари маҳфил лозим аст, ки маҷмӯаи масъалаҳои компютериеро барои кори таълимӣ инфиродию мустақилона, шаклҳои гурӯҳӣ ва ҷуфтии кор тартиб диҳад. Агар роҳбари маҳфил, чӣ тавре ки таҳлили таҷрибаи ташкили кори маҳфилӣ шаҳодат медиҳад, фақат масъалаҳоро барои кори таълимӣ инфиродию мустақилона истифода барад, ташаккул додани ҳамкориҳои таълимӣ аъзои маҳфил хеле душвор мегардад. Маҳз барои ҳамин таҳқиқи айнии иқтидори таҳсилоти гурӯҳии аъзои маҳфил кори зарурӣ ба ҳисоб меравад.

Дониши амиқи психологияи гурӯҳ ва ҷомеаи меҳнатӣ барои он зарур аст, ки дар аъзои маҳфил рӯҳияи тими (командаи) томи муттаҳид, ки барои ҳалли вазифаҳои мухталифи таълимӣ дар алоҳидагӣ, дар шаклҳои ҷуфтӣ ва гурӯҳӣ омода аст, ташаккул диҳад. Чунин гузориши масъала ва ҳалли он пурра ба рӯҳияи таҳқиқоти ҳозиразамони психологияи педагогӣ оид ба мавзӯоти ташаккули шахсият, гурӯҳ, ҷомеаи меҳнатӣ, ҳамчунин тим (команда) мувофиқ аст.

ПАЙНАВИШТ:

1. Гершунский, Б.С. Философия образования/Б.С.Гершунский.-М.: Московский психолого-социальной институт, Флинта, 1998. – 432с.
2. Зверев, И.Д.Межпредметные связи в современной школе/И.Д.Зверев, В.Н.Максимова.–М.: Педагогика, 1981.-160с.
3. Закон Республики Таджикистан «О высшем профессиональном образовании и профессиональном послевузовском образовании». -Душанбе, 2003.
4. Икромов,И.У. Особенности и методы проведения образовательных кружков для подготовки будущих учителей информатики/И.У.Икромов.- Худжанд 2019.
- 5.Симонов, В.П. Директору школы об управление учебно-воспитательным процессом/ В.П.Симонов,. – М.: Педагогика, 1987. -160с.

REFERENCES:

- 1.Gershunsky,B.S.Philosophy of Education.-M:Moscow Psycho-Social Institute, Flinta,1998. – 432 p.
2. Zverev,I.D., Maksimova V.N. Inter-subject Communications in Modern School. – M.: Pedagogy, 1981. – 160 p.
- 3.Tajikistan Republic Law “On Higher Professional Education and Vocational Post-University Education”. – Dushanbe, 2003. Ikromova I.U. Peculiarities and Methods of Conducting
- 4.Educational Circles for Future Teachers Training on Computer Science: candidate dissertation in pedagogy. – Khujand, 2019.
- 5.Simonov V. P. To the Headmaster of School about Management with Teaching-Educational Process. – M.: Pedagogy, 1987. – 160 p.